

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

آرای هیات عمومی دیوان عدالت اداری
مرجع تصویب: هیات عمومی دیوان عدالت اداری
شماره ویژه نامه: ۱۷۳۲

دوشنبه، ۸ آبان ۱۴۰۲

سال هفتاد و نه شماره ۲۲۸۹۵

رای شماره ۱۳۹۵۸۴۳ هیات عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع: بخشنامه شماره ۲۳۷۷۳۸/۱۴۰۰ - ۲۴/۱۲/۱۴۰۰ مدیر کل دفتر نظارت بر اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور که بر غیر قابل اثر بودن رای صادره از مرجع قضایی در خصوص اعسار از پرداخت محکوم به دلالت دارد و رفع ممنوع الخروجی را منوط به اخذ تضمین کرده است ابطال شد

۱۱/۶/۱۴۰۲

شماره ۰۱۰۵۱۴۴

بسمه تعالی

مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

یک نسخه از رأی هیات عمومی دیوان عدالت اداری با شماره دادنامه ۱۳۹۵۸۴۳-۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مورخ ۳۱/۵/۱۴۰۲ با موضوع: «بخشنامه شماره ۲۳۷۷۳۸/۱۴۰۰ - ۲۴/۱۲/۱۴۰۰ مدیر کل دفتر نظارت بر اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور که بر غیر قابل اثر بودن رای صادره از مرجع قضایی در خصوص اعسار از پرداخت محکوم به دلالت دارد و رفع ممنوع الخروجی را منوط به اخذ تضمین کرده است ابطال شد.» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ارسال می‌گردد.

مدیرکل هیات عمومی و هیات‌های تخصصی دیوان عدالت اداری - بداله اسمعیلی‌فرد

تاریخ دادنامه: ۱۴۰۲/۵/۳۱ شماره دادنامه: ۱۳۹۵۸۴۳-۱۴۰۰/۱۲/۲۴

شماره پرونده: ۰۱۰۵۱۴۴

مرجع رسیدگی: هیات عمومی دیوان عدالت اداری

شاکتی: آقای امیر همایون وفائی با وکالت خانم عقیق فروهر

طرف شکایت: اداره کل ثبت اسناد و املاک استان اصفهان و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

موضوع شکایت و خواسته: ابطال بخشنامه شماره ۲۳۷۷۳۸/۱۴۰۰ - ۲۴/۱۲/۱۴۰۰ مدیرکل دفتر نظارت بر اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

گردش کار: خانم عقیق فروهر به وکالت از آقای امیرهمایون وفائی به موجب دادخواست و لایحه رفع نقص ابطال بخشنامه شماره ۲۳۷۷۳۸/۱۴۰۰ - ۲۴/۱۲/۱۴۰۰ مدیرکل دفتر نظارت بر اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده است که:

"بنده وفق مقررات به وکالت از زوج، تقاضای ابطال بخشنامه شماره ۲۳۷۷۳۸/۱۴۰۰ - ۲۴/۱۲/۱۴۰۰ که مخالف با رأی شماره ۲۹۶۵ - ۱۴۰۰/۱۱/۹ هیات عمومی دیوان عدالت اداری می‌باشد را مطرح نمودم. شایان ذکر است پیرو دادنامه اعسار از پرداخت محکوم به (تمامی مهریه) و تعدیل اقساط صادره از دادگاه بدوی اعسار موکل از پرداخت دفتراً مهریه پذیرفته شده است. متعاقب امر موکل تقاضای خویش مبنی بر رفع ممنوع‌الخروجی وفق ماده ۳ قانون نحوه اجرای محکومیت مالی اعلام که پس از بررسی‌های لازم رأی شماره ۳۰۳۰۰۳۹۹۰۰۴۴۰۲۵/۱۴۰۰/۸/۲۵ - ۱۴۰۰/۸/۲۵ موضوع ماده ۱۶۹ آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا مبنی بر رفع ممنوعیت خروج موکل صادر می‌گردد. ظرف مهلت مقرر ذی‌نفع به رأی مذکور اعتراض می‌نماید که موضوع به هیات نظارت استان ارسال و مطابق رأی شماره ۱۶۲۳۹ - ۱۴۰۱/۱/۲۹ اعتراض رد شده و رأی بدوی ابرام می‌گردد. در خانمه با عنایت به مراتب پیش گفت و با توجه به اینکه موکل عملاً مصداق بارز قانون مذکور می‌باشد و با لحاظ اینکه بخشنامه معترض‌عنه برخلاف رأی هیات عمومی دیوان عدالت اداری، مجدداً به نحوی دیگر تصویب و اجرا گردیده و نظر به پرداخت اقساط با معرفی ملک و توجهاً به این امر که در تضاد بین قانون و بخشنامه وفق مقررات، قانون ارجحیت دارد و عملاً بخشنامه شماره ۲۳۷۷۳۸/۱۴۰۰ - ۲۴/۱۲/۱۴۰۰ اداره ثبت برخلاف قانون است،

همچنین با ملحوظ نظر قرار دادن دادنامه اعسار و تعدیل اقساط مهریه، تقاضای صدور حکم شایسته مبنی بر رفع ممنوع‌الخروجی موکل با توجه به رأی شماره ۱۴۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۹۶۵ - ۱۴۰۰/۱۱/۹ دیوان عدالت اداری تحت تمناست.

ضمناً با توجه به صدور حکم مبنی بر اعسار و تقسیط آن، علیرغم صدور رأی هیأت عمومی مبنی بر ابطال بخشنامه سازمان ثبت اسناد درباره عدم رفع ممنوع‌الخروجی با حکم اعسار، به بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ - ۱۴۰۰/۲۳۷۷۲۸ برای جلوگیری از خروج از کشور استناد می‌شود لذا چون این بخشنامه مغایر رأی هیأت عمومی شماره ۲۹۶۵ - ۱۴۰۰/۱۱/۹ و ماده ۲۳ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های ملی است تقاضای ابطال آن را دارم.

متن مقرر مورد شکایت به شرح زیر است:

"اداره کل محترم ثبت اسناد و املاک استان

با سلام

احتراماً با عنایت به رأی وحدت رویه شماره ۲۹۶۵ - ۱۴۰۰/۱۱/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری موضوع ابطال بخشنامه شماره ۱۴۹۹/۱۰۲۹۱ - ۱۳۹۹/۱/۳۰ این دفتر در رابطه با عدم رفع ممنوع‌الخروجی به صرف صدور حکم اعسار اعلام می‌دارد چنانچه نسبت به کل مهریه در مراجع قضایی تعیین تکلیف شده و مرجع اجرای حکم، اجرای احکام دادگستری باشد به جهت اینکه وصول بدهی واحد از دو مرجع صحیح نمی‌باشد، ادارات اجرا مسئولیتی در ادامه عملیات اجرایی نخواهند داشت و پرونده اجرایی مطروحه قابل مختومه خواهد بود. در صورتی که احکام صادره مربوط به پرونده‌های اجرایی که ادامه عملیات به عهده اجرای ثبت می‌باشد مستند به حکم صادره و وضعیت تقسیط با درخواست بدهکار و اخذ تضمین مناسب (اعم از اموال غیر منقول، کسر حقوقی، ضمانتنامه بانکی و ...) که بتوان نسبت به وصول سهل میزان اقساط مدیون اقدام نمود. نسبت به رفع ممنوع‌الخروجی اقدام می‌گردد. با صدور این بخشنامه مستند به رأی وحدت رویه فوق‌الذکر بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۷۴۷۹۲ - ۱۴۰۰/۹/۲۸ این دفتر نیز کانلمیکن تلقی می‌گردد. - مدیرکل دفتر نظارت بر اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور"

در پاسخ به شکایت مذکور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به موجب لایحه شماره ۱۴۰۱/۱۲۰۷۴۱ - ۱۴۰۱/۶/۳۰ این گونه توضیح داده است که:

"احتراماً، بازگشت به پرونده کلاسه ۱۴۰۱۳۱۹۲۰۰۰۶۲۷۲۵۴ در خصوص شکایت آقای امیر همایون وفائی به طرفیت سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و اداره کل ثبت اسناد اصفهان، به خواسته اعتراض به رأی شماره ۱۶۳۳۹ - ۱۴۰۱/۲۹/۱ هیأت نظارت ثبت اسناد اصفهان، نظر قضات را به نامه شماره ۸۷۵۰/۱۴۰۱/۱۰۳ - ۱۴۰۱/۶/۲۳ اداره کل ثبت اسناد اصفهان معطوف داشته و به استحضار می‌رساند: به حکایت پرونده اجرایی خانم عاطفه ارجی مستند به سند ازدواج شماره ۱۷۲۲ - ۱۳۸۹/۳/۲۴ دفتر ازدواج شماره ۶۰ اصفهان بابت وصول مهریه خود تقاضای صدور اجرائیه از دفترخانه مذکور علیه آقای امیر همایون وفائی نموده که پس از صدور دستور اجرا و ارسال به اداره اجرا و تشکیل پرونده، اجرائیه به بدهکار ابلاغ شده است. حسب تقاضای بستانکار پلاک ۳ واقع در بخش ۱۵ ثبت اصفهان جهت بازداشت معرفی گردید. لذا با توجه به واقع بودن ملک در حوزه ثبتی نجف آباد به واحد مربوطه اعطاء نیابت در اجرای مواد ۳۰ و ۳۱ آیین‌نامه اجرا شد و برابر اعلام ثبت نجف آباد، مدیون مالکیت خود را نسبت به پلاک مذکور به غیر انتقال داده است. سپس بستانکار تقاضای بازداشت امتیاز آپارتمان مسکونی (دلزای قرارداد واگذاری) را نمود که امتیاز مسکن مهر در پروژه صلب سازه با کد رهگیری ۶۸۹۹۶۰ توقیف گردید. «ضمناً بستانکار برابر مشروحه وارده شماره ۲۵۲۸۰ - ۱۳۹۶/۱۱/۲۶ نسبت به ۲۵۶ عدد سکه از ۴۱۴ عدد سکه موضوع لازم‌الاجرا انصراف و ادامه عملیات اجرایی نسبت به الباقی اقسام مهریه را پیگیری نموده است.» با توجه به اعتراض مدیون نسبت به بازداشت امتیاز مسکن مهر، در راستای ماده ۱۶۹ آیین‌نامه اجرا مراتب به سرپرست اجرای اسناد رسمی اصفهان گزارش و سرپرست اداره اجرای اسناد رسمی اصفهان نظر به ادامه عملیات اجرایی و رفع بازداشت امتیاز مسکن مهر را صادر نموده است.

پس از ابلاغ نظریه مذکور به طرفین پرونده، بستانکار ظرف فرجه قانونی به نظریه صادره اعتراض که در اجرای مواد ۱۶۹ و ۱۷۰ آیین‌نامه اجرا و مستند به بند ۸ ماده ۲۵ اصلاحی قانون ثبت پس از طرح موضوع در هیأت نظارت استان اصفهان منجر به صدور رأی شماره ۱۶۳۳۹ - ۱۴۰۱/۱/۲۹ بدین شرح گردید: «با توجه به مراتب بالا و نظریه شماره ۵۰۰ - ۱۳۹۸/۷/۲۲ مدیر کل دفتر حقوقی و امور مجلس سازمان ثبت مبنی بر این که صدور حکم اعسار دلیل بر رفع ممنوع‌الخروجی نمی‌باشد و ماده ۲۳ قانون محکومیت‌های مالی ناظر بر احکام و آراء صادره از محاکم دادگستری است. همچنین هر چند به موجب نامه شماره ۹۴/۲۳۹۸۰ - ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ مدیر کل دفتر نظارت بر اجرای اسناد رسمی امتیاز مسکن مهر تا زمانی که بنام مدیون طبق سند رسمی انتقال نشود قابلیت صدور اجرائیه در اداره ثبت را ندارد ولی صرف نظر از قابلیت بازداشت یا عدم بازداشت امتیاز مسکن مهر، آپارتمان واگذار شده از طرف شرکت عمران شهر جدید بهارستان به مدیون از طریق مسکن مهر تأمین‌کننده مسکن مورد نیاز ایشان می‌باشد و جزء مستثنیات دین محسوب می‌گردد در مجموع رأی صادره را صحیح تشخیص و آن را تأیید می‌نماید.» مضافاً اینکه درخواست رفع ممنوع‌الخروجی شاکی در صورتی امکان‌پذیر است که با عنایت به بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ - ۱۴۰۰/۲۳۷۷۲۸ - ۱۴۰۰/۱۱/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری (موضوع ابطال بخشنامه ثبت اسناد و املاک کشور و رأی وحدت رویه شماره ۲۹۶۵ - ۱۴۰۰/۱۱/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری (موضوع ابطال بخشنامه شماره ۱۳۹۹/۱۰۲۹۱ - ۱۳۹۹/۱/۳۰) چنانچه نسبت به کل مهریه در مراجع قضایی تعیین تکلیف شده باشد و در صورتی که احکام صادره مربوط به پرونده‌هایی اجرایی که ادامه عملیات به عهده اجرای ثبت می‌باشد، مستند به حکم صادره و وضعیت تقسیط با درخواست بدهکار و اخذ تضمین مناسب که بتوان نسبت به وصول سهل میزان اقساط مدیون اقدام نمود می‌توان نسبت به رفع ممنوع‌الخروجی اقدام نمود. بنا به مراتب رأی صادره از هیأت نظارت ثبت اسناد اصفهان در راستای بند ۸ ماده ۲۵ اصلاحی قانون ثبت و در اجرای ماده ۶۱ آیین‌نامه اجرا، در حدود صلاحیت و اختیارات قانونی اصدار یافته و منطبق با قوانین و کلیه مقررات شکلی مربوط می‌باشد. رد شکایت شاکی مورد استدعاست. "

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۲/۵/۲۱ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

به موجب ماده ۲۲ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۴/۲/۲۳: «مرجع اجراکننده رأی باید به تقاضای محکوم‌له قرار ممنوع‌الخروج بودن محکوم‌علیه را صادر کند. این قرار تا زمان اجرای رأی یا ثبوت اعسار محکوم‌علیه یا جلب رضایت محکوم‌له یا سپردن تأمین مناسب یا تحقق کفالت مطابق قانون مدنی به قوت خود باقی است» و بر مبنای تبصره ۳ ماده ۱۱۲ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران صدور حکم به اعسار بدهکار اسناد رسمی لازماً اجرا از موجبات حذف نام وی از سامانه سجل محکومیت‌های مالی موضوع بند (ب) ماده ۱۱۶ قانون یادشده است. با عنایت به مراتب فوق، هرچند براساس ماده ۲۰۱ آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی و طرز شکایت از عملیات اجرایی مصوب سال ۱۳۸۷ مدیون می‌تواند برای یک بار و با تضمین ملکی به مدت ۶ ماه موجبات ممنوعیت خروج از کشور را برطرف سازد، ولی فارغ از این امتیاز قانونی، با توجه به اینکه با صدور رأی مبنی بر تقسیط دین، اعسار محکوم‌علیه ولو به نحو جزئی محرز می‌شود، بنابراین بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۲۳۷۷۲۸ - ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مدیرکل دفتر نظارت بر اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور که بر غیر قابل اثر بودن رأی صادره از مرجع قضایی در خصوص اعسار از پرداخت محکوم‌به دلالت دارد و رفع ممنوع‌الخروجی را منوط به اخذ تضمین کرده است، خارج از حدود اختیار مقام مزبور و مغایر با ماده ۲۲ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب سال ۱۳۹۴ و رأی شماره ۲۹۶۵ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود. این رأی براساس ماده ۹۳ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۳/۱۰) در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری معتبر و ملاک عمل است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری - حکمتعلی مظفری